

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Тарас ЛАПЕНКО

«26» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Охорона праці в галузі та цивільний захист

освітньо-професійна програма Економіка підприємства

спеціальності 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

освітній ступінь Магістр

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2021-2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка

Мова викладання: державна

Розробники: Дудник Володимир, доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності

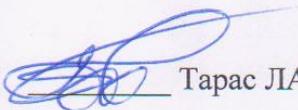
«26» серпня 2021 року

Розробники Восиу Володимир ДУДНИК

Схвалена на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності
протокол від «16» серпня 2021 р. № 4

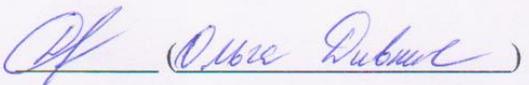
Затверджено завідувачем кафедри

«16» серпня 2021 року

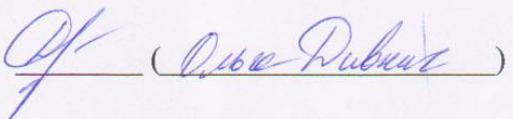
 Тарас ЛАПЕНКО)

Погоджено гарантом освітньої програми Економіка підприємства

«30» серпня 2021 року

 (Ольга Рибicka)

Схвалено головою НМР спеціальності Економіка

 (Ольга Рибicka)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	90	90
Кількість кредитів	3	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Рік навчання (курс)	1	1
Семестр	1	(1*)2
Лекції (годин)	16	(2*)4
Практичні (години)	14	4
Самостійна робота (години)	60	80
у т.ч. індивідуальні завдання (вказати форму), годин	-	контрольна робота (30 год)
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

* – читання настановчої лекції в першому семестрі 2021-2022 н.р.

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню: «Стратегія підприємства», що є складовими фахового вступного випробування за ОПП Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Формування у здобувачів вищої освіти здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- в сфері охорони праці: забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку;

- в сфері цивільного захисту: засвоєння здобувачами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їх розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на запобігання НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їх наслідків.

Компетентності:

загальні:

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність організувати роботу відповідно до вимог охорони праці, цивільного захисту.

спеціальні:

СК 7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання

ПРН 15. Застосовувати знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.

Методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

А) за джерелом знань (МН):

МН 1 - *словесні методи*: 1) лекція.

МН 2 - *наочні методи*: 1) ілюстрування, 2) демонстрування.

МН 3 - *практичні методи*: 1) практичні роботи.

Б) за логікою (МНЛ):

МНЛ 8 – *конкретизація*: розв'язання задач, побудова моделей.

МНЛ 9 – *виокремлення основного*: опорний конспект.

В) за мисленням (МНМ):

МНМ 1 - *репродуктивний*: відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків, робота за готовими зразками.

Г) за ступенем керівництва (МНСР):

МНСР 1 - *методи самостійної роботи вдома*: завдання самостійної роботи – *конспектування та виконання практичних завдань*.

МНСР 2 - *робота під керівництвом викладача*: самостійна робота в аудиторії – *розв'язування задач*.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (МСМ)

МСМ 1 - *методи формування пізнавальних інтересів*: метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації;

МСМ 2 - *методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності*: роз'яснення мети вивчення предмету, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль, вказування на недоліки.

3. Інноваційні методи навчання (МНІ):

МНІ 4 – *комп'ютерні і мультимедійні методи*: 1) використання мультимедійних презентацій; 2) дистанційне навчання.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Тема 3. Система управління охороною праці в організації.

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції.

Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.

Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.

Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, галузеві науково-дослідні інститути з питань охорони праці, відділи та лабораторії з питань охорони праці галузевих науково-дослідних інститутів. Кафедри охорони праці та інші підрозділи вищих навчальних закладів.

Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Аналіз професійного та виробничого ризиків. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Мета і методи аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.

Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Фонд соціального страхування України. Завдання страхування. Види соціального страхування, об'єкти соціального страхування. Страхові випадки. Принципи соціального страхування. Основні завдання і функції Фонду. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Права, обов'язки та відповідальність Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця, як страхувальника.

Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.

Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Утримання території підприємств галузі. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.

Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони (відносна вологість повітря, освітлення, швидкість руху повітря).

Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться

розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.

Розслідування та облік аварій. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.

Правила пожежної безпеки в Україні. Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Обов'язки підприємств, установ та організацій по забезпеченню пожежної безпеки. Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Актуальність проблеми пожежної безпеки в галузі АПК. Небезпечні та шкідливі фактори в зоні впливу пожежі.

Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Надзвичайні ситуації, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Галузевий моніторинг за станом безпеки у відповідній сфері відповідальності центральних органів виконавчої влади. Найменування та визначення основних показників джерел природних надзвичайних ситуацій та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражальних чинників джерел техногенних надзвичайних ситуацій, які контролюються і підлягають прогнозуванню.

Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації надзвичайних ситуацій, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів. Мережа спостереження і лабораторного контролю. Урядова інформаційно-аналітична система з надзвичайних ситуацій, збирання, оброблення, передавання та збереження моніторингової інформації.

Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки.

Основні етапи аналізу надзвичайних ситуацій та прогнозування їхніх наслідків. Опис явищ, що прогноуються, перелік вихідних даних. Способи виявлення потенційно-небезпечних зон з імовірними джерелами надзвичайних ситуацій. Зонування територій за ступенем небезпеки.

Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.

Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів надзвичайних ситуацій. Вимоги до складу, змісту та форми плануючої документації.

Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру.

Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на потенційно небезпечні об'єкти та пом'якшення їхніх наслідків. Вимоги до складання та змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.

Методика планування заходів із фізичного, функціонального, та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, на основі прогнозу варіантів (сценаріїв) розвитку обстановки, аналізу власних та ресурсів третіх сторін щодо реагування на надзвичайних ситуацій та ліквідації їхніх наслідків з урахуванням режиму функціонування

системи.

Нормативно-методичні документи із створення і управління діяльністю спеціалізованих служб та (або) функціональних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту в залежності від профільного напрямку вищого навчального закладу.

Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу об'єктів господарювання до дій у надзвичайних ситуаціях, організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацювання заходів за планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації та ліквідації аварій.

Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.

Класифікація вибухо-, пожежонебезпечних зон. Характеристика ступенів руйнування.

Визначення категорій приміщень, будинків і споруд за вибухопожежною та пожежною небезпекою. Визначення ступеню їхньої вогнестійкості. Оцінка масштабу і характеру (виду) пожежі, прогнозування її розвитку, швидкості та напрямку поширення, площі зон задимлення і часу зберігання диму. Противибуховий та протипожежний захист об'єктів господарювання, основні заходи захисту від техногенних вибухів та пожеж. Засоби усунення пожеж: стаціонарні, ручні та пересувні. Вимоги пожежної безпеки до шляхів евакуації. Планування дій персоналу підприємств та організацій при пожежах. Методика розрахунку необхідного часу на евакуацію людей із приміщень різного призначення, у яких виникає пожежа

Розв'язування типових завдань з противибухового та протипожежного захисту:

оцінки інженерної та пожежної обстановки в зонах ураження, що створюються під час техногенних вибухів;

протипожежний захист будівель і споруд та заходи і способи його досягнення;

загальні розрахунки пожежної небезпеки приміщень та їхнього захисту за допомогою автоматичних пристроїв пожежогасіння.

Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. Визначення параметрів зон забруднення радіоактивними (РР) та небезпечними хімічними речовинами (НХР). Розрахунок масштабів хімічного забруднення при довгостроковому прогнозуванні за еквівалентними значеннями небезпечно хімічних речовин в первинній і вторинній хмарі. Методика розрахунку зон проведення загальної та часткової негайної евакуації на ранній фазі розвитку радіаційної аварії;

Порядок нанесення зон радіоактивного та хімічного забруднення на картографічну схему (план, карту).

Розв'язування типових завдань з оцінки радіаційної та хімічної обстановки.

Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на об'єкти господарювання та АТО. Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей об'єктів господарювання та АТО у разі виникнення аварії на радіаційно чи хімічно небезпечному об'єкті. Протирадіаційний захист (термінові, невідкладні, довгострокові контрзаходи) в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження. Типові режими радіаційного захисту і функціонування об'єктів господарювання в умовах радіоактивного забруднення місцевості.

Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.

Розрахунок сил і засобів з:

укриття виробничого персоналу в захисних спорудах, визначення коефіцієнту їхнього захисту від дії проникної радіації:

організації спостережень та дозиметричного контролю;

проведення робіт з дезактивації об'єктів господарювання та АТО;

організації санітарного обслуговування людей та знезаражування одягу і техніки;

обмеження зони хімічного забруднення створенням рідинних завіс;

розведення розливу водою;

локалізації розливу твердими сипучими матеріалами.

Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.

Характеристика зон небезпечних геологічних процесів і явищ. Визначення показників, що характеризують ушкодження будівель, споруд та обсяги завалів у зонах НС, спричинених природними чинниками фізичного походження. Інженерна підготовка зсувних та зсувонебезпечних територій.

Характеристика зон затоплень, які виникають під час руйнування підпірних споруд (греблі) водосховищ. Визначення параметрів, характеру руху хвилі прориву при повному руйнуванні підпірних споруд водосховища. Розрахунок хвилі прориву при частковому руйнуванні греблі. Порядок нанесення на карту ділянки затоплення місцевості.

Розв'язання типових завдань з оцінки обстановки при затопленнях.

Заходи з мінімізації небезпечних наслідків, які запроваджуються завчасно та у разі загрози затоплення. Заходи щодо захисту населення при катастрофічних затопленнях.

Розрахунок сил і засобів при затопленні (підтопленні) населених пунктів.

Порядок розрахунку збитків за типами надзвичайних ситуацій. Розрахунок загального обсягу збитків. Методика оцінки збитків від наслідків НС за основними його видами.

Відповідно до профілю підготовки ВНЗ розрахунок збитків від:

втрати життя та здоров'я населення;

руйнування та пошкодження основних фондів виробничого призначення;

вилучення або порушення сільськогосподарських угідь;

втрат тваринництва;

втрати деревини та інших лісових ресурсів;

рибного господарства;

знищення або погіршення якості рекреаційних зон;

забруднення атмосферного повітря;

забруднення поверхневих і підземних вод та джерел, внутрішніх морських вод і територіального моря.

Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.

Забезпечення техногенної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях, як складової частини цивільного захисту.

Шляхи і способи підвищення стійкості роботи промислових об'єктів. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу. Захист та раціональне розміщення основних виробничих фондів, зонування території об'єкту. Захист технологічного обладнання, удосконалення господарсько-виробничих зв'язків, робота за спрощеною технологією, використання місцевих ресурсів. Підвищення стійкості виробничих будівель і споруд, комунально-енергетичних і технологічних мереж. Підвищення протипожежної стійкості. Обмеження ураження від вторинних факторів при аваріях. Підготовка до відновлення виробництва. Резервування матеріальних та фінансових ресурсів.

Організація і проведення досліджень з оцінки стійкості об'єкта в надзвичайних ситуаціях (межа стійкості, найбільш уразливі його елементи, характер і ступень руйнувань і ушкоджень, можливі збитки, межа доцільного підвищення стійкості).

Додатково відповідно до спеціальностей:

а) вимоги відомих нормативів до проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту на об'єктах гірничодобувної промисловості. Заходи для підвищення стійкості систем енергопостачання і повітропостачання. Зміцнення сейсмостійкості споруд і гірничих виробок. Заходи, що запобігають затопленню. Спеціальні відомчі формування. Характеристика пожеж на шахтних дворах і в гірничих виробках. Засоби, прийоми й способи боротьби з підземними пожежами, затопленням і загазованістю на об'єктах гірничодобувної промисловості.

б) вимоги відомих нормативів до проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту на об'єктах нафтогазової промисловості. Будівництво кільцевих та з'єднувальних трубопроводів, обвалувань, дамб, пасток. Спеціальні відомчі формування. Характеристика пожеж на нафтогазових фонтанах і нафтоховищах. Основні засоби і тактика гасіння пожеж на нафтогазових промислах і в районах розвідки нафти та газу. Особливості гасіння пожеж на морських нафтопромислах.

в) вимоги відомих нормативів до проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту на об'єктах енергетики. Заходи щодо підвищення стійкості систем енергопостачання та використання ядерної енергії. Допустимі режими роботи електростанцій, мереж і енергосистем. Запобігання пошкодженням у теплових і електричних частинах електростанцій, на підстанціях і лініях електропередач. Спеціальні відомчі формування. Проведення першочергових відбудовчих робіт на електростанціях (підстанціях і лініях електропередач) в зоні НС. Організація системи аварійного реагування при радіаційних аваріях на АЕС.

г) вимоги, які ставляться інженерно-технічними нормами до ліній і споруд зв'язку щодо їхнього будівництва, розвитку і реконструкції. Заходи, які підвищують стійкість роботи об'єктів зв'язку: заглиблення, кільцювання ліній, побудова обхідних каналів, дублювання одних засобів зв'язку іншими. Служба оповіщення і зв'язку цивільного захисту. Побудова систем централізованого оповіщення. Принципи побудови локальних систем оповіщення. Організація зв'язку під час виконання рятувальних та інших невідкладних робіт.

Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.

Забезпечення діяльності об'єктів господарювання, у власності якого перебуває об'єкт підвищеної небезпеки Критерії ідентифікації об'єктів господарювання, що підлягають декларуванню безпеки. Визначення об'єктів підвищеної небезпеки 1 або 2 класу за масою небезпечних речовин та за відстанню. Порядок декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Ліцензування діяльності об'єкту підвищеної небезпеки. Страхування відповідальності за завдану шкоду внаслідок експлуатації небезпечного об'єкту. Порядок створення і використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій. Організація роботи щодо проведення нагляду та здійснення контролю за обстановкою на об'єктах підвищеної небезпеки, що входять до складу галузі, включаючи прилеглу до них територію.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма (051ЕКОН_мд_2021)				заочна форма (051ЕКОН_мз_2021[1](л.н.))			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	6	2		4	6	2		4
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	4			4	6			6
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	8	2	2	4	6	2		4
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	4			4	6			6
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	6		2	4	6			6
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	6		2	4	6		2	4
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	8	2	2	4	6			6
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	6	2		4	6			6
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	8	2	2	4	6	2		4
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	6		2	4	6			6
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	6		2	4	6		2	4
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	6	2		4	6			6
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	6	2		4	6			6
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	6	2		4	6			6
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	4			4	6			6
Індивідуальні завдання: або (у т. ч. індивідуальні завдання)	-	-	-	-	30	-	-	30
Усього годин	90	16	14	60	90	6	4	80

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма (051ЕКОН_мд_2021)	заочна форма (051ЕКОН_мз_2021[1](л.н.))
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.		
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.		
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	2	
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.		
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	2	
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	2	2
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	2	
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.		
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	2	
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	2	
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	2	2
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.		
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.		
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.		
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.		
Разом	14	4

7. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма (051ЕКОН_м_д_2021)	заочна форма (051ЕКОН_мз_2021[1](л.н.))
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	4	4
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	4	6
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	4	4
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	4	6
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	4	6
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	4	4
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	4	6
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	4	6
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	4	4
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	4	6
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	4	4
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	4	6
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	4	6
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	4	6
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	4	6
Контрольна робота для заочної форми навчання		30
Разом	60	80

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація цього напрямку роботи передбачається шляхом виконання індивідуалізованого навчального завдання, яке виконується самостійно здобувачем вищої освіти в аудиторний час: рішення ситуаційних задач згідно варіантів.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 15. Застосовувати знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.	Поточний контроль: контрольна робота, виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи (конспектування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань). Семестровий контроль: екзамен Підсумковий контроль: семестровий контроль та атестація здобувачів вищої освіти

**Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів
навчання для здобувачів вищої освіти
Денна форма (051ЕКОН мд 2021)**

Теми занять	Програмні результати навчання	Разом
	ПРН15	
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	+	1
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	+	1
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	+	1
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	+	1
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	+	1
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	+	1
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	+	1
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	+	1
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	+	1
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	+	1
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	+	1
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	+	1
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	+	1
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	+	1
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	+	1
Разом	15	15
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	100	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	60	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

**Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів
навчання для здобувачів вищої освіти
Заочна форма (051ЕКОН мз 2021[1](л.н.))**

Теми занять	Програмні результати навчання	Разом
	ПРН15	
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	+	1
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	+	1
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	+	1
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	+	1
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	+	1
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	+	1
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	+	1
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	+	1
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	+	1
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	+	1
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	+	1
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	+	1
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	+	1
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	+	1
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	+	1
Разом	15	15
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	100	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	60	60

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Денна форма (051ЕКОН_мд_2021)

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
ПРН 15. Застосовувати знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.	100	100	60
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Заочна форма (051ЕКОН_мз_2021[1](л.н.))

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
ПРН 15. Застосовувати знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.	100	100	60
Разом	100	100	60

10. Форми контролю результатів навчання

Денна форма (051ЕКОН_мд_2021)

Програмні результати навчання	Форми контролю										Разом	
	Контрольна робота				Виконання вправ на практичних заняттях		Виконання завдань самостійної роботи		Екзамен			
	№1		№2									
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів		
ПРН 15. Застосовувати знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.	10	16	8	14	12	20	18	30	12	20	60	100
Разом	10	16	8	14	12	20	18	30	12	20	60	100

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- написання контрольної роботи;
- виконання вправ на практичних заняттях (розв'язування ситуаційних задач);
- виконання завдань самостійної роботи (конспектування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань).

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є:

- екзамен.

Формуючи систему оцінювання результатів навчання науково-педагогічним працівником вказуються, виходячи з особливостей навчальної дисципліни: форма контролю знань успішності здобувачів вищої освіти, шкала та критерії оцінювання результатів їх навчання для поточного та підсумкового контролю із врахуванням очікуваних результатів навчання.

**Форми контролю результатів навчання
Заочна форма (051ЕКОН_мз_2021[1](Л.Н.))**

Програмні результати навчання	Форми контролю						Разом	
	Оцінювання тем самостійної роботи		Виконання контрольної роботи		Екзамен			
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 15. Застосовувати знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.	18	30	30	50	12	20	60	100
Разом	18	30	30	50	12	20	60	100

**11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Денна форма (051ЕКОН_мд_2021)**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					
	Контрольна робота		Виконання завдань самостійної роботи	Виконання вправ на практичних заняттях	Екзамен	Разом
	№1	№2				
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	2	-	2	-	-	4
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	2	-	2	-	-	4
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	2	-	2	2	-	6
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	2	-	2	-	-	4
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	2	-	2	4	-	8
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	2	-	2	2	-	6
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	2	-	2	2	-	6
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	2	-	2	-	-	4
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	-	2	2	4	-	8
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	-	2	2	2	-	6
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	-	2	2	4	-	8
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	-	2	2	-	-	4
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	-	2	2	-	-	4
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	-	2	2	-	-	4
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	-	2	2	-	-	4
Екзамен	-	-	-	-	20	20
Разом	16	14	30	20	20	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Заочна форма (051ЕКОН мз 2021[1](Л.Н.))**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			
	Опрацювання тем самостійної роботи	Виконання контрольної роботи	Екзамен	Разом
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	2	3	-	5
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	2	3	-	5
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	2	3	-	5
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	2	3	-	5
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	2	3	-	5
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	2	4	-	5
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	2	4	-	6
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	2	4	-	6
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	2	3	-	5
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	2	3	-	5
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти пожежний захист об'єктів господарювання.	2	3	-	5
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	2	3	-	5
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	2	3	-	5
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	2	4	-	6
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	2	4	-	6
Екзамен	-	-	-	20
Разом	30	50	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- **написання контрольних робіт** - протягом вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти пише по даному програмному результаті навчання контрольну роботу (всього за курс 2 контрольних роботи):

Денна форма (051ЕКОН_мд_2021)

Критерії оцінювання виконання контрольної роботи (0-16)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
16-13	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, виконані практичні завдання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
12-9	Завдання контрольної роботи виконані, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність, практичні завдання виконані з помилками, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
8-5	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані частково, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
4-1	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання не виконані, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
0	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

**Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти
(051ЕКОН_мд_2021 та 051ЕКОН_мз_2021[1](л.н.))
на екзамені**

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го теоретичного питання	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	окремі положення теоретичного питання розкрито частково та поверхнево, допущені при цьому певні суттєві помилки, які значно вплинули на загальне розуміння питання, що свідчить про не задовільну підготовку та не здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	2	правильно визначено сутність теоретичного питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, що призводить до зниження можливості інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	3	правильно визначено сутність теоретичного питання, але розкрито його не повністю, допустивши деякі помилки, що свідчить про здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	4	теоретичне питання розкрито, однак не повною обсязі, з деякими неточностями, що свідчить про здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	5	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
для 1-ї ситуації	0	відсутність розрахунку практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2	при розрахунках практичної ситуації вказані тільки загальні формули, які мають неточності, що свідчить про не задовільну підготовку та не здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	4	при розрахунках практичної ситуації допущені суттєві помилки, які призвели до негативного результату, не зроблені висновки, що свідчить про не задовільну підготовку та не здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	6	при розрахунках практичних ситуацій допущені неточності, які не вплинули на результат, не зроблені висновки з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	8	розрахунки практичних ситуацій виконані правильно, але не зроблені висновки, що свідчить про здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
	10	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, сформовані повні висновки, що свідчать про здатність інтерпретувати отримані результати навчання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.

Заочна форма (051ЕКОН_мз_2021[1](л.н.))

Критерії оцінювання виконання контрольної роботи (0-3)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, виконані практичні завдання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
2	Завдання контрольної роботи виконані, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність, практичні завдання виконані з помилками, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
1	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання не виконані, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
0	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання виконання контрольної роботи (0-4)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
4	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, виконані практичні завдання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
3	Завдання контрольної роботи виконані, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність, практичні завдання виконані з помилками, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
2	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані частково, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
1	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання не виконані, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
0	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання опрацювання тем самостійної роботи (0-2)

- опрацювання тем самостійної роботи (0-30); опрацювання тем самостійної роботи за однією темою (0-2)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Теми самостійної роботи опрацьовані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
1	Теми самостійної роботи опрацьовані в повному обсязі, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність та допущені помилки, це свідчить про не доопрацювання тем самостійної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання з охорони праці, цивільного захисту при розробці критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності.
0	Теми самостійної роботи не опрацьовані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни (за потреби)

Перелік обладнання необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія охорони праці.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2003. 408 с.
2. Жидецький В. П. Основи охорони праці: підруч. Львів : Українська академія друкарства, 2006. 335 с.
3. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В 8т. Т. 4. Евакуація населення в надзвичайних ситуаціях: метод. посіб. / за ред. В. В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2008. 288 с.
4. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В 8т. Т.1. Техногенна та природна небезпека: метод. посіб. / за ред. В. В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2007. 636 с.
5. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В 8т. Т.6. Захисні споруди цивільного захисту: метод. посіб. / за ред. В. В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2010. 560 с.
6. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В. 8т. Т. 3. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту та містобудування: метод. посіб. / за ред. В. В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2008. 152 с.

7. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В. 8т.Т. 5. Небезпечні хімічні речовини та заходи захисту від них: метод. посіб. / за заг.ред. В. В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2010. 442 с.
8. Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д. Цивільна безпека: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.
9. Москальова В. М. Основи охорони праці: підруч. Київ: Професіонал, 2005. 672 с.
10. Осипенко С. І., Іванов А. В. Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту: навч. посіб. Київ, 2008. 286 с.
11. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / Бикова О. В. та ін. Київ, 2008. 223 с.
12. Основи цивільного захисту: навч. посіб. Васійчук В.О. та ін. Львів, 2010. 384 с.
13. Основи цивільного захисту: навч. посіб./ Бикова О.В. та ін. Київ: Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, 2008. 223 с.
14. Рогач Ю. П. Пожежна безпека. Мелітополь: ТДАА, 2001. 121 с.
15. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: навч. посіб. / за наук. ред. О. І. Запорожця. Київ: АМУ, 2008. 250 с.
16. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: підруч. Київ: Знання-Прес, 2007. 487 с.
17. Сушло С. Т., Заплатинський В. М., Харамда Г. М. Цивільний захист: навч. посіб. / за ред. проф. М.О. Біляковича. Київ: Арістей, 2007. 386 с.
18. Федоров М. І. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2012. 136 с.
19. Федоров М. І., Дрожчана О. У. Охорона праці в галузі: посіб. Полтава: ПДАА, 2014. 240 с.
20. Федоров М. І., Костенко О. М., Дрожчана О. У. Збірник законодавчих та нормативних актів з охорони праці: навч. посіб. Том 1. Полтава: Інтерграфіка, 2004. 336 с.
21. Федоров М. І., Костенко О. М., Дрожчана О. У. Нормативні акти і документація з охорони праці, що діє у межах підприємства: навч. посіб. Том 2. Полтава: Інтерграфіка, 2004. 296 с.
22. Федоров М. І., Лапенко Т. Г., Дрожчана О. У. Охорона праці в галузі (збірник схем, термінів...): навч. посібн. Полтава: ПДАА, 2005. 118 с.
23. Федоров М. І., Лапенко Т. Г., Дрожчана О. У. Охорона праці в галузі АПК: навч. посіб. Полтава: Інтерграфіка, 2005. 297 с.
24. Ярошевська В.М. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2004. 288 с.

Допоміжні

1. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
3. Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»: закон України від 21.11.2002р. № 229-IV. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
4. Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» від 21.07.2021 р.
5. Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Положення про службу охорони праці: типові положення від 15.11.2004р. № 255. URL: <http://www.dnpr.kiev.ua>.
7. Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України № 178-VII від 4.04.2013 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-18>.
8. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 1417 від 30.12.2014р. Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства внутрішніх справ № 657 від 31.07.2017.
9. Порядок утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту: постанова КМУ від 09.10.2013 № 787.
10. Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Види оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.01.2015 за № 47/26492.

11. Програма загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях: наказ ДСНС України від 06.06.2014 № 310 (у редакції наказу ДСНС України від -8.08.2014 № 458).
12. Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 року № 733.
13. Порядок забезпечення населення і працівників формувань та спеціальних служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року № 1200.
14. Типове положення про навчання з питань охорони праці: типове положення від 26.01.2005р. № 15. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
15. Кодекс законів про працю: закон України з змінами від 17.05.2012р. № 4711-VI. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
16. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Постанова Кабінету Міністрів України, № 1232 від 30.11.2011 р. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
17. Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: постанова КМУ від 30.10.2013 № 841.
18. Типове положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: постанова КМУ від 12.10.2010 № 927.
19. Підписка: Всеукраїнський науково-популярний журнал «Безпека життєдіяльності». Київ: ТОВ «Основа». 2020.
20. Підписка: Науково- виробничий журнал «Охорона праці». Київ: ТОВ «Редакція журналу «Охорона праці». 2020.
21. Костенко О.М., Опара Н.М., Дрожчана О.У. Методологія аналізу передтравматичних, травматичних ситуацій та виробничого травматизму в агроінженерії. Вісник ПДАА.№3. Полтава: РВВ ПДАА 2020. С.287-294.
22. Дрожчана О.У. Безпека людини як результат життєдіяльності. *Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці.* (Полтава, 23–24 квітня 2020 р.). Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. с. 141-143.
23. Дрожчана О.У. Значення охорони праці на сучасному етапі. *Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, студентів та аспірантів (присвячена сторіччю Полтавської державної аграрної академії)* (м. Полтава, 11-14 травня 2020 р.). Полтава: РВВ ПДАА, 2020. С.118-122.
24. Дрожчана О.У. Актуальність проведення навчань з питань охорони праці. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2019 році* (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 року). – Полтава : РВВ ПДАА, 2020. с.290-292.
25. Дрожчана О.У., Джурка О.В. Культура охорони праці як елемент управління підприємством. Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 26-27 березня 2020р.). Полтава: ПДАА, 20. С. 43-47.
26. Дрожчана О.У., Рибальченко А.Д. Роль охорони праці на підприємстві. Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 26-27 березня 2020 р.). Полтава: ПДАА, 2020. С. 32-35.
27. Костенко О.М., Лапенко Т.Г., Опара Н.М., Дудник В.В., Шпилька М.М., Дрожчана О.У. Методика статистичного аналізу, короткострокового прогнозування травматизму та шляхів його профілактики в агроінженерії. Вісник ПДАА.№1. Полтава: РВВ ПДАА 2021. С.287-294,
38. Костенко О.М., Шпилька М.М., Дрожчана О.У. Соціально-економічна ефективність працезохоронних заходів при вивченні дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний

- захист». Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 25-26 березня 2021 р.). Полтава: ПДАА, 2021. С. 24-29.
29. Дрожжана О.У. Психологічні причини свідомого порушення правил безпечної роботи при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці». Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 25-26 березня 2021 р.). Полтава: ПДАА, 2021. С. 103-105.
 30. Дрожжана О.У. Система «Людина-засоби праці-середовище». Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році. (м. Полтава, 14 травня 2021 року). – Полтава : РВВ ПДАА, 2021. с. 230-233
 31. Дрожжана О.У. Забезпечення безпеки при використанні хімічних речовин на робочих місцях. Хімія, біотехнологія, екологія та освіта: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 20-21 травня 2021 року). Полтава: ПДАУ, 2021. С. 85-89.
 32. Жидецький В.Ц., Лях І.М., Дудник В.В. Вплив виробничого освітлення на орган зору оператора комп'ютерного набору. *Квалілогія книги*. Львів, 2020. №2 (38). С. 7-14.
 33. Лях І.М., Дудник В.В. Дослідження виробничого травматизму на підприємствах України: причини і фактори виникнення. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2020. №12 (234). С. 67-72.
 34. Дудник В.В., Дрожжана О.У. Органи управління єдиної державної системи цивільного захисту при вивченні дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист». *Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. (м. Полтава, 25-26 березня 2021 р.). Полтава, 2021. С. 116-120.
 35. Дудник В.В. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році*. (м. Полтава, 14 травня 2021 року). Полтава, 2021. С. 218-220.

Інформаційні ресурси мереж Інтернет

1. Офіційний сайт Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
3. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/>
5. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua/>
6. Правова інформаційно-пошукова система «Нормативні акти України». URL: <https://allref.com.ua/>
7. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.